

Art, Història i Pensament

Codi: 43005

Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313768 Anàlisi i Gestió del Patrimoni Artístic	OB	0	1

Professor de contacte

Nom: Nuria Llorens Moreno

Correu electrònic: Nuria.Llorens@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Altres indicacions sobre les llengües

Els treballs d'aquest mòdul es poden presentar en català, castellà, italià, francès i anglès. A classe es parlarà en català i castellà.

Equip docent

Anna Orriols Alsina

Victòria Solanilla Demestre

Nuria Llorens Moreno

Rafael Cornudella Carré

Prerequisits

Cap.

Objectius

El programa del Mòdul 2 enllaça amb el del Mòdul 1 i constitueix el segon pilar del curs pel que fa a la introducció a la investigació. Pel plantejament de les classes i pels seus continguts específics, el programa d'aquest mòdul té per objecte introduir perspectives noves o originals a l'estudi d'un conjunt de temes de llarg recorregut i naturalesa molt diversa, tant des del punt de vista conceptual com espacial i temporal.

Competències

- Dominar la llengua, l'expressió i els recursos retòrics en l'elaboració i presentació d'investigacions, projectes i tasques professionals.
- Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, i els coneixements i les raons últimes en què es basen al públic especialitzat i al no especialitzat d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser, en gran manera, autodirigida o autònoma.
- Relacionar conceptes i coneixements de diferents àrees de l'estudi de la història de l'art que habitualment estan dissociats.

- Tenir i comprendre coneixements que els aportin una base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament i l'aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.
- Treballar en equip i en grups interdisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Dominar la llengua, l'expressió i els recursos retòrics en l'elaboració i presentació d'investigacions, projectes i tasques professionals.
2. Establir connexions entre les manifestacions artístiques de diverses èpoques, comprovar les seves connexions amb moviments artístics, corrents de pensament, llocs, i també determinar possibles connexions interdisciplinàries.
3. Obtenir un coneixement més avançat de la història de l'art, del pensament artístic i de les arts audiovisuals.
4. Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, i els coneixements i les raons últimes en què es basen al públic especialitzat i al no especialitzat d'una manera clara i sense ambigüitats.
5. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser, en gran manera, autodirigida o autònoma.
6. Tenir i comprendre coneixements que els aportin una base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament i l'aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.
7. Treballar en equip i en grups interdisciplinaris.

Continguts

Programa:

a) La iconografia de la Zona Andina precolombina, a través de les ceràmiques i els tèxtils: un mateix estil.

Professora: Victòria Solanilla (UAB)

1. La cultura Chavín, primer Horitzó cultural.

Introducció (localització i cronologia). Chavin de Huantar: arquitectura.

Importància de la seva religió.

1.1 La ceràmica. Estils i formes.

1.2 Els tèxtils. Característiques.

1.3 Investigacions actuals. Punts en comú d'ambdues expressions artístiques. Noves perspectives pel seu estudi.

2. La cultura Nazca, període Intermedi primerenc.

Introducció: Paisatge. Història i cronologia. Religió (trets generals).

2.1 La ceràmica. Set estils per representar la seva religió.

2.2 Els tèxtils. El color i la representació del seu entorn.

2.3 Com s'exposen aquests materials als museus d'Europa i Amèrica. Noustreballs -Nova bibliografia.

3. La cultura Moche, període Intermedi primerenc.

Introducció: Localització, economia i organització social. Arquitectura de fang. Decoracions murals.

3.1 La ceràmica com a escriptura i representació del seu món.

3.2 Els tèxtils, material funerari.

3.3 Investigacions recents. Nova metodologia d'estudi.

<spanstyle="font-family: Calibri; font-size: medium;">4. *La cultura Chancay, període Intermedi Tardà.*

Introducció: Localització, patró d'assentament, economia. Món funerari.

4.1 La ceràmica. Utilitària o ritual.

4.2 Els tèxtils, l'explosió del color i del seu dia a dia.

4.3 Principals col·leccions museals públiques i privades de Catalunya. Com s'exposen?

b) El meravellós a l'Edat mitjana. Imatges, objectes, textos

Professora: Anna Orriols (UAB)

1. La geografia del meravellós. Monstres i indrets fabulosos. * Sessió a la Biblioteca d'Humanitats on es consultaran facsímils, en especial l'*Atles català* de 1375.

2. El prodigi a l'abast. Amulets, relíquies, ex-vots i joies.

3. Fast i meravella. Detectors de verí i objectes animats. Del tresor a la taula.

4. Text i imatge. Relats prodigiosos

5. Sortida. Prodigis hagiogràfics al Museu Episcopal de Vic

6. Col·loqui: Miracle, folklore i llegenda. Amb: Jordi Cerdà, professor titular del Departament de Filologia Anglesa i Romànica de la UAB, Cèsar Favà, conservador al MNAC i Montse Barniol, doctora en Història de l'Art.

c) El monestir de Pedralbes del segle XIV al segle XVI: recerca i difusió sobre el monument i dels seus bens artístics mobles

Professor: Rafael Cornudella (UAB)

1. La construcció del complex monàstic: certeses i incerteses. El monument funerari d'Elisenda de Montcada i l'escultura del segle XIV.

2. Pintura mural del segle XIV: El Mestre italià de Pedralbes i la qüestió Ferrer Bassa.

3. Visita al monestir (1). a) Visita a l'exposició Murals sota la lupa amb les comissàries Lúdia Font i Rosa Senserrich; b) recorregut pel monestir amb R. Cornudella.

4. La pintura sobre taula dels segles XIV i XV: noves perspectives sobre un patrimoni entre la desaparició i la dispersió, dels Serra a Bernat Martorell

5. La pintura de finals del segle XV i del segle XVI: el fenomen de la importació i la producció local, aportacions recents

6. Visita al monestir (2). L'exposició Tresors del Monestir i la posada en valor d'un patrimoni històric (R. Cornudella / Marià Carbonell)

d) Elements per a l'estudi de l'art del paisatge

Professora: Núria Llorens

1. L'art dels paisatge: gèneres, valors i transformacions, I i II.
2. Visió, pensament i fantasia: lectura de fonts per al·l'estudi de les arts del paisatge (s. XVI- s. XIX)
3. El viatge i la representació del paisatge en els segles XVIII i XIX. La mirada científica i la il·lustració pintoresca.
4. De la imaginació romàntica a la visió realista d'un món en transformació: els paisatges de l'època de la revolució industrial.
5. Notes sobre els artistes i el paisatge des dels anys 60 fins a l'actualitat.

Activitat complementària: Conferència de Rita Pamela Ladogana (Dipartimento di Storia, Beni Culturali e Territorio, Università di Cagliari): Leggerezza e poesia. Carlo Scarpa: dalla progettazione architettonica agli allestimenti museali per il contemporaneo

Metodologia

Classes expositives a l'aula, conferències i visites a exposicions o conjunts artístics. Es valorarà la participació dels estudiants a les classes.

*A banda de les sortides incloses en el programa, al llarg del període lectiu es poden organitzar altres sortides o viatges de caràcter opcional en funció dels interessos dels estudiants, de la disponibilitat dels professors i del calendari d'exposicions. De la mateixa manera, la coordinació del Màster també pot programar noves conferències de professors convidats.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Supervisades			
Conferències, visites a exposicions i conjunts artístics	13	0,52	3

Avaluació

Assistència i participació activa a classe: 20 %

Preparació d'una exposició oral adreçada a la classe, d'uns 20 minuts aproximadament, d'un tema relacionat amb una de les temàtiques del programa del Mòdul 2: 80 %. A començament de curs, l'estudiant ha de triar la temàtica que vol treballar per l'exposició. La tria és lliure, però l'estudiant ha de consultar al professor especialista en el camp escollit per saber si el tema triat encaixa amb la matèria del mòdul. Per la preparació de la presentació, l'estudiant comptarà amb la tutorització del professor del mòdul especialitzat en la temàtica escollida. La nota de la presentació serà consensuada entre tots els professors del Mòdul. Es valorarà la correcció i la qualitat de l'exposició, l'originalitat i la dificultat del tema, l'adequació de les fonts utilitzades per la seva preparació i el grau d'elaboració personal del tema.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa a classe	20 %	229	9,16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Preparació d'una exposició oral adreçada a la classe, d'uns 20 minuts aproximadament, d'un tema relacionat amb qualsevol temàtica de les classes del Mòdul 2	80 %	8	0,32	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

a) La iconografia de la Zona Andina precolombina, a través de les ceràmiques i els tèxtils: un mateix estil.

Professora: Victòria Solanilla (UAB)

ALLEN, C., The Nasca Creatures: Some Problems of Iconography. *Anthropology* 5: 43-70. State University of New York at Stony Brook. 1981.

BODOLEC-DUROSELLE, C. Iconographie de la culture Chancay (Pèrou, env. 1100-1470 d.C.): la tombe Chancay comme "mesa". ANRT, 2015.

BURGER, R. Chavín and the Origins of Andean Civilisation, London: Thames & Hudson. 1995.

CASTILLO, L., Personajes Míticos, Escenas y Narraciones en la Iconografía Mochica. Fondo Editorial de la Pontificia Universidad Católica del Perú, Lima. 1989.

LUMBRERAS, Luis G., Chavin de Huantar. Excavaciones en la Galeria de las Ofrendas. Deutschen Archaeologische Institut, Band 51, Philipp von Zabern, Mainz, 1993.

SAWYER, Alan R. Paracas and Nazca Iconography. En *Essays in Pre-Columbian Art and Archaeology*. Samuel Lothrop, ed. Pp. 269-316. Cambridge: Harvard University Press. 1961.

UCEDA, S. & E. MUJICA, Los estudios sobre Moche al inicio del nuevo milenio. In *Moche: hacia el final del milenio*. Actas del Segundo Coloquio sobre la Cultura Moche, S. Uceda & E. Mujica, Eds., pp. 337-349. Trujillo/Lima: Universidad Nacional de Trujillo/Pontificia Universidad Católica del Perú. 2003.

b) El meravellós a l'Edat mitjana. Imatges, objectes, textos

Professora: Anna Orriols (UAB)

Le Goff, Jacques, «Le merveilleux dans l'Occident médiéval», *L'imaginaire médiéval*. Essais, Paris, 1985, p. 17-39. [trad. castellana]

Sadaune, Samuel, *Le fantastique au Moyen-Âge*, Éditions Ouest France, Rennes, 2009.

Bozoky, Edina, *Le Moyen Âge miraculeux. Études sur les légendes et les croyances médiévales*, Riveneuve éditions, Paris, 2010.

Harvey, P.D.A., *Medieval Maps*, The British Library, Londres, 1991.

Kapler, Claude, *Monstres, démons et merveilles à la fin du Moyen Âge*, Payot, Paris, 1980 [reeds].

Wittkower, Rudolf, "Marvels of the East. A Study in the History of Monsters", *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, 5 (1942), p. 159-197. Trad. al castellà ("Maravillas

de oriente: estudio sobre la historia de los monstruos", a Sobre la arquitectura en la Edad del Humanismo, Barcelona, 1979, p. 265-311) i al francès (L'orient fabuleux, Thames & Hudson, Paris, 1990).

Cordez, Philippe, Trésor, mémoire, merveilles. Les objets des églises au Moyen âge, EHESS. Paris, 2016.

Orriols, Anna, "Le merveilleux dans l'art catalan de la fin du Moyen Âge. Une approche, entre texte et image", D. de Courcelles (éd.), La Raison du merveilleux à la fin du Moyen Age et dans la première modernité: textes et images, Classiques Garnier, Paris, 2017 [en premsa].

c) El monestir de Pedralbes del segle XIV al segle XVI: recerca i difusió sobre el monument i dels seus bens artístics mobles

Professor: Rafael Cornudella (UAB)

Eularia Anzizu, Fulles històriques del Real Monestir de Santa Maria de Pedralbes, Barcelona-Sarrià, 1897

Ester Balasch i Francesca Español (eds.), Elisenda de Montcada: una reina lleidatana i la fundació del Reial monestir de Pedralbes, Lleida, 1997

Anna Castellano i Tresserra, Pedralbes a l'edat mitjana. Història d'un monestir femení, Barcelona, 1998

Marià Carbonell, Anna Castellano, Rafael Cornudella (eds.), Pedralbes: Els tresors del monestir (catàleg de l'exposició), Museu-Monestir de Pedralbes, Barcelona, 2005

Pere Beseran i Ramon, Albert Cubeles i Bonet, Josep M. Julià i Capdevila, "El convent de Santa Maria de Pedralbes", a Josep Bracons i Clapés, Pere Freixas i Camps (eds.), L'art gòtic a Catalunya. Arquitectura, l. Catedrals, monestirs i altres edificis religiosos, Barcelona, 2002, p. 193-200

d) Elements per a l'estudi de l'art del paisatge

Professora: Núria Llorens

ANDREWS, Malcolm, Landscape and Western Art ,Oxford University Press,Oxford, 1999.

BUSCH, Werner (ed.), Landschaftsmalerei, Reimer, Berlin, 1997

DUBINI, Renzo, Geography of the Gaze, Urban and Rural Vision in Early Modern Europe, University of Chicago Press, Chicago & London, 2002.

GIBSON, Walter, Pleasant Places. The rustic landscape from Bruegel to Ruysdael, Berkeley, University of California Press, Los Angeles, London, 2000.

JACOBS, Michael, The Painted Voyage, Art, Travel and Exploration 1564-1875, British Museum Press, London, 1990.

KASTNER, Jeffrey, Land and environmental art,London : Phaidon, 1998.

MEROT, Alain, Du paysage en peinture dans l'Occident Moderne, Gallimard, Paris, 2009.

STAFFORD, Barbara Maria, Voyage into Substance, Art, Science , Nature and the Illustrated Travel Account, 1760-1840, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, 1984.

TIBERGHIE, Giles A., Nature, art, paysage, Actes Sud, Paris, 2001